

SDE1, 3. týždeň – atomisti Demokritos a Epikuros

Démokritos: Problém konzistentnosti etiky a fyziky

1. Lidé se častěji stávají dobrými cvičením nežli od přírody.
2. Nerozumí [lidé]: Usilují o zisky z náhody, kdo však tyto znají, [mají?, usilují o?] zisky z moudrosti.
3. Odvaha je počátkem činu, osud je však pánem konce.
4. O dobré mysli: člověk, který chce být dobré mysli, nesmí dělat hodně, a to ani v soukromí ani na veřejnosti, a v tom, co dělá, si nesmí vybírat nic, co přesahuje jeho schopnost a jeho přirozenost. Musí si dávat velký pozor na to, aby se neujímal něčeho, co přesahuje jeho síly, a to ani tehdy, když mu přeje štěstěna a nabádá ho k něčemu většímu. Neboť lehké břemeno je bezpečnější než břemeno příliš velké.
5. Lidé prosí bohy, aby jim dali zdraví, ale nevědí, že moc nad zdravím mají sami v sobě
6. Fyzis (přirozenost) je stav, který může každý změnit rozumným úsilím, hlavně učením. Ale jelikož se neumíme naučit vše, musíme se vyrovnat s tím, co víme (což je v naší moci). K tomu potřebujeme Euthymia, dobrou, veselou mysl. Dobrou mysl dosahujeme umírněným životem, vyrovnaností duše, která odolává nedostatku, nadbytku.
7. Své myšlení máme udržovat při tom, co je v naší moci, a máme být spokojeni s tím, co je přítomné, a nevěnovat pozornost tomu, co je předmětem závisti a obdivu, a čelit při tom ani v myšlenkách. Máme naopak pozorovat životy lidí, kteří se trápí, a uvažovat o tom, jak velké je jejich utrpení. Věci přítomné a hotové se nám pak budou jevit jako velké a záviděníhodné a duše, která už nebude toužit po něčem víc, se nebude trápit.

Epikuros

8. Také soběstačnost pokládáme za veliké dobro ne proto, abychom vůbec byli spokojeni s málem, nýbrž abychom vystačili s málem, kdybychom neměli hojnost, jsouce přesvědčeni, že nejpříjemněji užívají nadbytku ti, kteří ho nejméně potřebují, a že každou přirozenou žádost je snadné ukojit, kdežto lichou nesehnání. Prostá jídla působí stejnou slast jako bohatá hostina, jakmile je odstraněna bolest z nedostatku, a chléb a voda působí člověku nejvyšší slast, požívá-li jich tehdy, když jich potřebuje.
9. U každé žádostivosti se máme ptát: Co se stane, když bude ukojena, a co, když ukojena nebude. (kritika hedonismu?)
10. Politika způsobuje neklid, útrapy, šťastní můžeme být jen ve Společenství přátel. "Prožij svůj život v skrytu!" (A s přáteli- ti mají největší hodnotu).
11. Zdánlivě nejhorší ze všeho zla, smrt, nemá pro nás žádnou důležitost, neboť dokud tu ještě jsme, není tu smrt; a až se smrt dostaví, už tu nebudeme.
12. Epikurovský mudrc si nevybírám pokrm , jehož je víc, ale ten, co víc chutná , nejde o nejdelší život, ale nejpříjemnější , zbavený bolesti.
13. Vždy musíme mít na zřeteli svrchovaný cíl přírody a dělat co je pro nás přirozené, to znamená žít slastně. Pokud nebudeme jednat podle toho, naše rozhodnutí e budou přičít našemu zdravému rozumu.
14. Žádosti, které nám nezpůsobují bolest, nejsou nezbytné, vycházejí z touhy, která pomine, jakmile si tento fakt uvědomíme

15. Ze všech blažeností, které nám může přinést moudrost je nejdůležitější a nejcennější přátelství
16. Stejně jako jistota, že žádná bolest v našem životě nepotrvá věčně, je pro člověka důležité přátelství
17. Přirozené žádosti, jejichž neuspokojení nezpůsobuje bolest, netrvají proto, že by to pro ně bylo přirozené, ale kvůli lichým domněnkám člověka

Epikúros Publius Syrus: Myšlenky o štěstí a mravnosti. Praha: Svoboda, 1970.